

Communicatie in de regio

Mogelijkheden voor het gebruik en koppeling van ICT,

Guus.net en Groen Kennisnet in de Kenniswerkplaats

WAGENINGEN UR

For quality of life

Communicatie in de regio

Mogelijkheden voor het gebruik en koppeling van ICT,

Guus.net en Groen Kennisnet in de Kenniswerkplaats

Auteurs

Janneke Vader
Floor Geerling-Eiff
Pauline Schipper
Sanne Roemen
Alex Hollemans
Barry Looman

LEI, onderdeel van Wageningen UR
LEI, onderdeel van Wageningen UR
PaulinesProjecten
OOMPH advies
Programma Regionale Transitie
PPO, onderdeel van Wageningen UR

Inhoudsopgave

Woord vooraf	5
Samenvatting	7
S1. Mogelijkheden ICT kunnen kennis delen in de Kenniswerkplaats versterken	7
S.2 Overige uitkomsten: groene digitale media voor de Kenniswerkplaats	7
S.3 Methode	8
1. Inleiding	9
1.1 Achtergrond.....	9
1.2 Projectopdracht en centrale vragen	10
1.3 Aanpak	11
1.4 Doelstelling publicatie en leeswijzer	12
2. Kennis delen in de werkplaats: knelpunten en oplossingen	13
2.1 Kennis en de werkplaats.....	13
2.2 Knelpunten.....	13
2.3 Oplossingsrichtingen	17
3. Ambities en realisaties.....	23
3.1 Guus.net en kennis delen.....	23
3.2 Actuele situatie van Guus.net en ontwikkelingsmogelijkheden	24
3.3 Verbinding met de Kenniswerkplaatsen	24
4. Verbinden van Groen Kennisnet en Guus.net.....	27
4.1 Groen Kennisnet en kennis delen	27
4.2 Verbinding Groen Kennisnet en Guus.net	27
5. Conclusies, aanbevelingen en stappenplan om Guus.net verder te versterken.....	31
5.1 Welke behoefte is er aan het delen van kennis in en door de Kenniswerkplaatsen?	31
5.2 Welke ICT-vormen en sociale netwerken worden hiervoor gebruikt en hoe gebeurt dit?	31
5.3 Welke rol kunnen ICT en in het bijzonder Guus.net en Groen Kennisnet spelen bij kennis delen in de Kenniswerkplaatsen?	33
5.4 Welke mogelijke koppelingen zijn er te maken tussen Guus.net en Groen Kennisnet?	34
5.5 Welke stappen kunnen worden gezet om Guus.net te versterken?	34
Literatuur en gegevensbronnen	39
Bijlage 1	41

Woord vooraf

Het ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (EL&I) wil dat mensen in de regio elkaar fysiek en virtueel moeten kunnen ontmoeten om samen kennis te creëren en te delen voor regionale gebiedsopgaven. Ontwikkelingen/middelen als de Kenniswerkplaatsen, Guus.net en Groen Kennisnet dragen bij aan deze doelstelling.

De Kenniswerkplaats is een ontmoetingsplaats en kennisnetwerk voor vertegenwoordigers uit onderwijs, onderzoek, overheid, ondernemers en omgeving (bijvoorbeeld burgers, maatschappelijke organisaties) die gezamenlijk aan vraagstukken omtrent rurale transitie werken. Guus.net is een online informatiefilter en netwerk voor en van mensen die zich bezighouden met een vitaal platteland. Via Groen Kennisnet kan een ieder op snelle en eenvoudige wijze toegang krijgen tot alle groene kennis die door kennisbronnen digitaal beschikbaar is gesteld.

Het ministerie van EL&I wil inzichtelijk hebben hoe het proces van kennis delen door bovenstaande drie ontwikkelingen verbeterd kan worden, met name door deze aan elkaar te verbinden. Daarom heeft EL&I het LEI en adviespartners gevraagd om deze studie te doen.

Het onderzoek is uitgevoerd in opdracht van Jeroen Vis en René van Schie (EL&I). Zij hebben het onderzoek ook intensief begeleid. De onderzoekers zijn hen en de diverse gesprekspartners die input hebben geleverd aan deze studie (zie bijlage 1) zeer erkentelijk.

Het projectteam Communicatie in de regio, thema Kennis (BO-09).

Samenvatting

S.1 Mogelijkheden ICT kunnen kennis delen in de Kenniswerkplaats versterken

Kenniswerkplaatsen zouden meer gebruik kunnen maken van sociale media om kennis binnen de werkplaats en met de buitenwereld efficiënter te delen. De extern gerichte communicatie is van essentieel belang om de doelstelling, het samenwerken tussen de verschillende betrokkenen aan regionale kennisvragen, te kunnen realiseren. Er wordt echter beperkt gebruik gemaakt van sociale media voor professionele doeleinden, voornamelijk omdat men weinig ervaring heeft. Omdat de technologische benodigdheden aanwezig zijn, dienen de Kenniswerkplaatsen vooral sociale en organisatorische condities te stimuleren en faciliteren [zie 2.3](#).

S.2 Overige uitkomsten: groene digitale media voor de Kenniswerkplaats

- Guus.net en Groen Kennisnet zijn (al) ontwikkelde digitale omgevingen die mogelijkheden bieden om kennis op een goede en actuele wijze te kunnen delen. Het is in lijn der gedachte om de Kenniswerkplaatsen te koppelen aan deze specifieke digitale omgevingen die zich, net als de Kenniswerkplaatsen, richten op het groene domein en plattelandsontwikkeling.
- Een koppeling enerzijds tussen Guus.net en Kenniswerkplaatsen levert voor Guus.net meer content en een breder netwerk op en biedt de Kenniswerkplaatsen een breed digitaal platform om kennis te delen en te leren van kennis en ervaring van anderen. Voor deze koppeling zijn geen technische aanpassingen nodig [zie 3.3](#).
- Een verbinding anderzijds tussen Guus.net en GKN (en zo ook de Kenniswerkplaats) zorgt voor bredere ontsluiting van wetenschappelijke content en een breder, ook niet-wetenschappelijk, gebruikerspubliek voor GKN [zie 4.2](#).

S.3 Methode

Deze studie richtte zich op het beantwoorden van de volgende vragen die door het ministerie van EL&I in het kader van het beleidstraject Regio aan Zet zijn gesteld:

- Welke behoefte is er aan het delen van kennis in en door de Kenniswerkplaatsen?
- Welke ICT-vormen en sociale netwerken worden hiervoor gebruikt en hoe gebeurt dit?
- Welke rol kan ICT en in het bijzonder Guus.net en Groen Kennisnet, hierbij spelen?
- Welke mogelijke koppelingen zijn er te maken tussen Guus.net en Groen Kennisnet?
- Welke stappen kunnen worden gezet om Guus.net te versterken?

De antwoorden zijn tot stand gekomen door een bureaustudie en interviews met betrokkenen bij het beleidstraject Regio aan Zet, de Kenniswerkplaatsen Twente en Zuid-West Delta, Guus.net en Groen Kennisnet ([zie bijlage 1](#) voor namen van gesprekspartners).

1. Inleiding

In 2006 heeft het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV, nu onderdeel van het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, EL&I) mede op verzoek van de Tweede Kamer het initiatief genomen voor de ontwikkeling van een KennisNetwerk Vitaal Platteland (KNVP). De kernopgave daarbij was het initiëren en ondersteunen van creatieve, lerende gemeenschappen op lokaal, regionaal en landelijk niveau. Uitgangspunt was dat mensen elkaar in de regio en tussen regio's fysiek en virtueel moeten kunnen ontmoeten om kennis te ontwikkelen en te delen voor regionale gebiedsopgaven.

In het kader van het KNVP zijn diverse ontwikkelingen op het gebied van kennis delen in de regio samen gebracht en verder ontwikkeld. In deze publicatie staan drie ontwikkelingen centraal:

1. de Kenniswerkplaatsen,
2. Groen Kennisnet en
3. Guus.net.

1.1 Achtergrond

In 2006 is door het ministerie van LNV een meerjarenafspraak (MJA, 2006 - 2011) gemaakt met groene kennisinstellingen (onderwijs en onderzoek) over kennisontsluiting en -verspreiding voor LNV-doelgroepen en -beleid. De kennisinstellingen hebben zich georganiseerd in de Groene KennisCoöperatie (GKC). In nauw contact met bedrijfsleven, overig onderwijs, maatschappij en overheden werken ze aan vernieuwing van het onderwijs, kenniscirculatie en groene kennis voor burgers. De groene kennis wordt beschikbaar gesteld via www.groenkennisnet.nl.

Onder de GKC valt onder andere het programma Regionale Transitie (RT). Dit programma bevordert en ondersteunt deze gewenste verbinding van groene kennis aan de praktijk van regionale ontwikkeling (ondernemers, gemeenten, provincies, maatschappelijke organisaties en burgers). Studenten, docenten en onderzoekers werken samen met overheden, bedrijfsleven en/of

maatschappelijke organisaties in projecten voor plattelands- en gebiedsontwikkeling. Zo'n samenwerkingsverband wordt een kennisarrangement genoemd en binnen het programma Regionale Transitie praktisch vormgegeven door de 'Kennismarktplaats'. De Kennismarktplaats hanteert een methodologie van leren in, met en van de praktijk, vanuit een integrale benadering. De basis is een regiocontract, waarin de vijf O's (onderwijs, onderzoek, overheid, ondernemers en omgeving, zoals bijvoorbeeld burgers en maatschappelijke organisaties) zich voor meerdere jaren aan de samenwerking verbinden. In 2008 is de eerste Kennismarktplaats opgericht in de regio de Veenkoloniën (Noord-Oost Nederland)¹.

In het kader van KNPV heeft LNV een quick scan laten uitvoeren naar kennisbehoeften voor plattelandsontwikkeling. Hieruit bleek dat er behoefte is aan een platform ten behoeve van kennisontsluiting en netwerkversterking. In 2008 besloot LNV daarom het online platform Guus.net te ontwikkelen waar iedereen kennis kan delen en vragen kan stellen op het gebied van plattelandsontwikkeling.

1.2 Projectopdracht en centrale vragen

Intussen heeft Guus.net zich doorontwikkeld en is al enige jaren actief, zijn er 14 Kennismarktplaatsen opgericht of in voorbereiding en werkt het programma Ontsluiten Publieke Kennis (OPK) van de Groene Kennis Coöperatie sinds 2008 aan het beschikbaar stellen van groene kennis via Groen Kennisnet. Bij alle drie staat kennis delen centraal. Guus.net heeft echter nog te weinig content om een centrale rol te spelen voor kennis delen op het gebied van regionale ontwikkeling en hiermee aan zijn oorspronkelijk doelstelling te voldoen. Binnen de Kennismarktplaatsen is kennis delen nog niet overal een integraal onderdeel van het werken. En Groen Kennisnet is vooral gericht op wetenschappelijk in plaats van een breed publiek.

¹ Naast de Kennismarktplaatsen bestaan andere modellen voor regionale kennisarrangementen waarbij het ministerie van EL&I betrokken is, bijvoorbeeld de Greenports.

Momenteel maken het ministere van EL&I en andere partners (onderwijs, onderzoek en overige regiobetrokkenen) zich sterk voor betere benutting van kennis in de regio binnen het beleidsadagium Regio aan Zet. Zij willen inzichtelijk hebben hoe het proces van kennis delen door bovenstaande drie instrumenten verbeterd kan worden, met name door deze aan elkaar te verbinden. Daarom heeft EL&I het LEI en adviespartners gevraagd om een studie te doen voor de beantwoording van de volgende vragen:

- Welke behoefte is er aan het delen van kennis in en door de Kenniswerkplaatsen?
- Welke ICT-vormen en sociale netwerken worden hiervoor gebruikt en hoe gebeurt dit?
- Welke rol kan ICT en in het bijzonder Guus.net en Groen Kennisnet, hierbij spelen?
- Welke mogelijke koppelingen zijn er te maken tussen Guus.net en Groen Kennisnet?
- Welke stappen kunnen worden gezet om Guus.net te versterken?

Zie bijlage 1 voor een overzicht van de aanloop naar dit onderzoek en de lijst met gesprekspartners die bij de vraagarticulatie betrokken waren.

1.3 Aanpak

Er is een projectteam samengesteld met enerzijds kennis van het programma Regio aan Zet (Wageningen UR en programma Regionale Transitie) en anderzijds kennis van sociale media, Guus.net en Groen Kennisnet (PaulinesProjecten en OOMPH advies).

De studie is gebaseerd op deskresearch en interviews met betrokkenen van de Kenniswerkplaatsen (Kenniswerkplaatsmanagers² van de Groene Kennispoort

² De Kenniswerkplaatsmanager heeft voornamelijk als taak te bemiddelen tussen vraag en aanbod van kennis, het opzetten van een kennisagenda, het aansturen van projecten en het communiceren over de Kenniswerkplaats.

Twente en Zuid West Delta), Groen Kennisnet, Netwerk Platteland en Guus.net. Deze gesprekken hebben in november 2010 plaatsgevonden.

1.4 Doelstelling publicatie en leeswijzer

Deze publicatie geeft antwoord op de door het ministerie van EL&I gestelde onderzoeksvragen. Deze publicatie is onder andere bedoeld om binnen het Regio aan Zet-team te worden besproken en kan helpen om te komen tot een plan voor de verdere ontwikkeling ten aanzien van het kennis delen en mogelijke ontwikkeling van ICT, en in het bijzonder Guus.net. De publicatie is met name bestemd voor de betrokkenen in de samenwerking aan Regio aan Zet, waaronder de Kenniswerkplaatsen.

Deze publicatie volgt de volgorde van de onderzoeksvragen. Eerst wordt ingegaan op de behoeftebepaling van het gebruik van ICT en sociale media binnen de Kenniswerkplaatsen en komt aan de orde welke vormen van ICT hiervoor worden gebruikt. Vervolgens wordt besproken wat Guus.net is en welke verbindingen er gelegd kunnen worden tussen Guus.net en de Kenniswerkplaatsen. Daarna wordt Groen Kennisnet en de mogelijke verbinding met Guus.net toegelicht. De laatste vraag omtrent de stappen die gezet kunnen worden om Guus.net te versterken, komt in het laatste hoofdstuk aan de orde waarin ook de conclusies en aanbevelingen staan beschreven.

2. Kennis delen in de werkplaats: knelpunten en oplossingen

2.1 Kennis en de werkplaats

Het motto van de Kenniswerkplaatsen is 'Samen leren, kennis delen en ontwikkelen - 5 O's (overheid, onderzoek, ondernemers, ondernemerswerken en omgeving) werken aan een vitale leef-/werkomgeving'. Kennis delen vormt de basis voor de Kenniswerkplaatsen. De Kenniswerkplaats fungeert als platform waar maatschappelijke spelers elkaar ontmoeten, van elkaar leren en vanuit een gezamenlijke visie kennis creëren en doorgeven. De Kenniswerkplaats is een kennismethodiek die op een nieuwe manier studenten, docenten, experts, bewoners, ondernemers, overheden, uitvoerders en gebruikers in reële werksituaties van en met elkaar laat leren. Het is een ontmoetingsplaats en kennisnetwerk voor diegenen die zich inzetten voor de vraagstukken en uitdagingen op het gebied van (rurale) transitie. Het didactische principe van de Kenniswerkplaats is action learning - leren in, met en van het werkveld. Daarin leren de studenten en belanghebbenden in het gebied van elkaar in een praktijksituatie. De aanpak is gebaseerd op 'leren in, met en van de praktijk' waarbij nieuwe kennis gecreëerd en doorgegeven wordt (action learning/research). De projecten zijn kennisintensief: het gaat om kennis ontsluiten, ontwikkelen, toepassen, evalueren en verspreiden.

2.2 Knelpunten

De Kenniswerkplaatsmanagers met wie is gesproken, hebben ten aanzien van kennis delen een aantal knelpunten genoemd, die als volgt gecategoriseerd kunnen worden:

1. Nog weinig kennis en gebruik van web 2.0 binnen de Kenniswerkplaats;
2. Nog weinig communicatie over de Kenniswerkplaatsen;
3. Nog weinig communicatie over Kenniswerkplaatsprojecten, inhoudelijk en procesmatig;
4. Accreditatie.

Knelpunt 1: Nog weinig gebruik van web 2.0 binnen de Kenniswerkplaats

Kennis delen en communiceren binnen en over de Kenniswerkplaats gaat vooral nog op de 'ouderwetse' manier via face-to-face contacten, telefoon, email en bijeenkomsten en overleggen met en tussen diverse (werk)groepen. De Kenniswerkplaatsmanagers netwerken met betrokken regionale partijen en hebben overleg met de onderwijsinstellingen en studenten. Het belangrijkste medium richting de buitenwereld is de portal website: www.kenniswerkplaats.eu en de websites van de individuele Kenniswerkplaatsen.

Er is een start gemaakt om de mogelijkheden van sociale media te verkennen voor de Kenniswerkplaatsen. Er zijn voor enkele Kenniswerkplaatsen sociale media pagina's gemaakt op Hyves, Facebook, Twitter en LinkedIn. Er is ten aanzien van ICT bij de Kenniswerkplaatsen nog behoefte aan een digitale werkruimte/intranet; voor de rest is alles aanwezig. Een verbinding met Guus.net (zie volgende hoofdstuk voor uitleg Guus.net) zou een nuttige aanvulling kunnen zijn. Zo'n verbinding biedt Guus.net meer content en een breder netwerk en biedt de Kenniswerkplaatsen een breed digitaal platform om kennis te delen en te leren van kennis en ervaring van anderen. Het probleem zit hem vooral in het gebruik. De betrokkenen bij de Kenniswerkplaatsen hebben over het algemeen nog weinig ervaring met het gebruik van sociale media en ook studenten blijken ze nog weinig voor professionele doeleinden te gebruiken. De uitdaging is om mensen zover te krijgen dat ze de mogelijkheden die er zijn, gaan (willen en leren) gebruiken. Zodra er meer kennis digitaal wordt gedeeld middels ICT en sociale media zal ook de vraag naar het gebruik van digitaal kennis delen stijgen, is de verwachting gezien de opmars die internet en media zoals google, facebook, linked in de afgelopen jaren hebben gerealiseerd.

Knelpunt 2: Te weinig communicatie over de Kenniswerkplaatsen

Er wordt nog weinig naar buiten gecommuniceerd over en door de Kenniswerkplaats(projecten). De website (kenniswerkplaats.eu) en sociale media bieden hier de technische mogelijkheden voor, bijvoorbeeld voor het posten van tekst-, foto- of videoblogs, maar in de praktijk wordt hier weinig

gebruik van gemaakt. Ook is er weinig actieve communicatie richting regionale nieuwsbladen en richting collega-docenten en onderwijscoördinatoren. Volgens de geïnterviewden komt dit onder andere omdat betrokkenen denken/vinden dat dit te veel tijd kost, het nut er niet altijd van inzien en het niet gewend zijn (zie ook knelpunt 3a). Hierdoor ontbreekt het de Kenniswerkplaatsen nog aan maximale zichtbaarheid en zijn ze nog (te) weinig bekend bij zowel studenten, als docenten, de overheid en omgeving. Dit heeft onder andere tot gevolg dat er in sommige Kenniswerkplaatsen meer projecten zijn dan er studenten zijn om ze te kunnen uitvoeren.

Knelpunt 3a: Communicatie binnen en over projecten

Projecten nemen een belangrijke plek in binnen de Kenniswerkplaatsen. De (deel)projecten duren gemiddeld zo'n acht weken. Er zijn gemiddeld vijf studenten (mbo, hbo of wo) betrokken (er zijn ook grotere teams) en verder de Kenniswerkplaatsmedewerker, een docent, een ondernemer en een decentrale overheid, bijvoorbeeld een gemeente. De samenstelling van personen en betrokken partijen verschilt per project.

Het zijn vooral de studenten die eerste verantwoordelijkheid dragen voor communicatie omtrent een project. Zij verzorgen de informatie die op de website terecht komt. Daarbij gaat het zowel om geschreven als om audiovisueel materiaal. Veelal blijft dit beperkt tot een korte projectbeschrijving, bestaande uit aspecten als de vraagstelling, doelstelling, vrager, betrokkenen, werkwijze en planning. Verder schrijven zij het eindproduct. Aan externe communicatie, zoals bloggen of berichtjes naar regionale weekbladen en tussentijdse informatieverstrekking wordt over het algemeen weinig gedaan. De website van de Kenniswerkplaatsen biedt de mogelijkheid om het (werk)proces van een project 'te volgen'. Dit kan op basis van wekelijkse blogs die de studenten aan kunnen leveren, maar over het algemeen blijven deze blogs achterwege. De redenen die hiervoor worden aangegeven zijn onder andere:

- Studenten vinden het te veel tijd kosten;
- Studenten zien er het nut niet van in;
- Bij studenten ontbreekt de vaardigheid om een blog te schrijven;

-
- Studenten zijn niet gewend om (tussentijds) te communiceren over projectwerk;
 - Studenten worden door hun docent beoordeeld op hun stageverslag, niet op andere/ externe communicatie.

Knelpunt 3b: Leren van het proces

Eén van de doelen van de Kenniswerkplaatsmethode betreft het kunnen leren van elkaar. Daarbij gaat het ook om het leren van hoe anderen projecten uitvoeren. Van wat er goed gaat, maar vooral ook van wat er niet goed gaat. Het proces binnen de projecten is echter nauwelijks zichtbaar voor anderen en ervaringen worden niet vaak gedeeld.

Knelpunt 4: Accreditatie

Kenniswerkplaatsprojecten vereisen meer tijd van de docent dan reguliere onderwijsprojecten en/of stages. Bij een Kenniswerkplaatsproject wordt er meer tijd gevraagd voor coaching en begeleiding, onder andere omdat er meerdere studenten bij een project betrokken zijn, er wekelijks contact is met hen en omdat er contact met de vrager is. Deze uitgebreidere rol van de docent helpt bij de omslag naar competentiegericht onderwijs, maar kost dus ook veel contacturen. Deze contacturen kunnen docenten niet altijd krijgen omdat de Kenniswerkplaats geen erkend stagebedrijf is. Hierdoor voelt niet iedere docent zich geroepen tot de Kenniswerkplaatsprojecten.

Verder heeft de onderwijsinspectie een aantal opleidingen waarin projecten worden uitgevoerd via de Kenniswerkplaatsmethodiek niet goedgekeurd. De onderwijsinspectie vindt dat het moeilijk te meten is wat er binnen een Kenniswerkplaatsproject wordt geleerd. De handelingen zijn goed meetbaar, maar dit ligt moeilijker wat betreft het proces.

2.3 Oplossingsrichtingen

Voor ieder knelpunt kan een aantal oplossingsrichtingen worden geformuleerd. Sommige daarvan zijn al tijdens de gesprekken met de Kenniswerkplaats-managers geformuleerd.

Kennis delen door veranderen van attitude (knelpunt 1)

Van den Brink (2003) geeft aan dat kennis delen niet af te dwingen is. Je kunt alleen, door de meest geschikte condities te stimuleren, een omgeving creëren die kennis delen faciliteert. Daarbij gaat het niet alleen om technologische condities³, maar vooral ook om sociale en organisatorische condities. Ten aanzien van de Kenniswerkplaatsen gaat het vooral om het creëren van deze laatste twee condities: ervoor zorgen dat mensen kennis willen en kunnen delen, daar de technische condities al (gedeeltelijk) aanwezig zijn.

Sociale condities zijn bedoeld om de motivatie, houding, competentie en vaardigheden te beïnvloeden. Dat kan leiden tot gedragsverandering. Beïnvloeding kan door:

- Het duidelijk maken van voordelen van kennis delen;
- Het verbeteren van de competenties om kennis te delen;
- Betrokkenheid tonen bij iemands persoonlijke ontwikkeling op dit vlak.

Organisatorische condities creëren een omgeving waarin kennis delen mogelijk wordt door aandacht voor de volgende componenten:

- Een collectief doel dat mensen elkaar willen bereiken;
- Tijd: voor kennis delen moet tijd worden gereserveerd;
- Een aanjager: iemand vanuit het management die mensen kan meekrijgen en organisatorische obstakels kan slechten⁴;

³ Bij ICT verwijst Van den Brink (2003) naar de aanwezigheid van:

- Een kennisopslag;
- Een samenwerkingsplatform;
- Een kennisatlas.

⁴ Vrij vertaald.

-
- Sociaal leren te beschouwen als medium voor het uitwisselen van ervaringen, ideeën, enzovoort.

Voor de Kenniswerkplaatsen lijkt het vooral van belang om communicatie steviger op de agenda te zetten en daarbij aandacht te hebben voor de mogelijkheden die web-2.0-applicaties kunnen bieden. Het valt op dat veel mensen die bij het platteland betrokken zijn daar enorm veel passie voor voelen en graag vertellen over waar zij mee bezig zijn. De basis voor het vertellen van verhalen is er dus. De vaardigheid ontbreekt echter in veel gevallen om een verhaal vast te leggen (op schrift, op video of audio) en met anderen te delen (via een blog, wiki of bookmark). De Kenniswerkplaatsmanagers beamen dat dit ook voor veel van de Kenniswerkplaatsbetrokkenen geldt.

Medio december kwam uit onderzoek van Alexander van Deursen (2010) naar voren dat de 'gemiddelde Nederlander' niet zo handig is in het gebruik van internet. Mensen bleken moeite te hebben met het openen van documenten, navigeren op internetpagina's en het opzoeken van informatie. Dus ook de vaardigheid om kennis te vinden ontbreekt bij veel mensen. Bij het inzetten van ICT voor kennisontsluiting dienen we te waken voor 'technofetishisme'. De technologische infrastructuur moet goed in elkaar zitten en het vinden, filteren en delen van informatie faciliteren. Maar de meerwaarde van ICT hangt zeer sterk samen met de vaardigheden van mensen om die technologie te gebruiken voor het vinden, filteren en delen van kennis. Vandaar dat er parallel aan het ontwikkelen van Guus.net (en onafhankelijk van dat project) een cursus ontwikkeld is: <http://webwijs.pbworks.com/> en dat het Netwerk Platteland nu leertrajecten Platteland 2.0 aanbiedt. Daarnaast is er het beproefde concept van '23 dingen', een gratis algemene online cursus in sociale media (<http://www.23dingen.nl/>). Een dergelijk traject kan zeer waardevol zijn voor de Kenniswerkplaatsbetrokkenen, vooral als deze specifiek wordt ingericht voor de Kenniswerkplaatsen en er ook aandacht is voor wat het de betrokkenen en de Kenniswerkplaats oplevert. Daarbij is het van belang dat deelnemers in het begin tijd reserveren en krijgen voor het delen van kennis en deelname aan dergelijke leertrajecten.

Voor meer informatie over mogelijke oplossingsrichtingen ten aanzien van attitudeverandering verwijzen wij naar de publicatie Platteland 2.0: wat betekenen sociale media voor het platteland? (Kapma en Ruter, 2011).

Communicatie naar een hoger peil (knelpunt 2 en 3)

Om de communicatie naar een hoger peil te krijgen vormt onderwijs een goede ingang. Studenten kun je relatief gemakkelijk aanzetten tot communicatie als dit onderdeel wordt van hun beoordeling. Als docent kun je een deel van het cijfer laten afhangen van het externe proces. Daarbij moet de student niet alleen een verslag kunnen maken voor de docent, maar ook kunnen communiceren richting doelgroepen zoals de burger, de ondernemer, de gemeente, enzovoort door middel van blogs, persberichten, artikelen en sociale media. Een docent kan bijvoorbeeld het maken van een wekelijkse blog als verplicht onderdeel binnen het project opnemen en de studenten daar ook op beoordelen. Studenten kunnen via sociale media laten zien wat ze doen en wat ze leren.

Het is dan wel van belang dat communicatie een zwaardere plek gaat krijgen binnen het curriculum. Studenten, maar ook docenten, moeten bijvoorbeeld gewezen worden op de mogelijkheden van de inzet van sociale media voor de professionalisering van de lesstof en het onderwijs en het gebruik van sociale media leren te beheersen. Studenten moeten hier les in krijgen, bijvoorbeeld hoe je een blog maakt. en inzicht krijgen in het mediagebruik van de doelgroepen. Docenten moeten communicatiedoelen stellen, of hun communicatiemiddelen aanpassen op de beoogde doelen, en de projecten daarop kunnen evalueren.

Communicatie dient tot slot een plek te krijgen in het Handboek voor de Kenniswerkplaatsen dat voor de ontwikkeling van de Kenniswerkplaatsen wordt gehanteerd.

Zichtbaarheid van werkplaatsen en projecten (knelpunt 2 en 3)

Meer regelmaat in de communicatie maakt de Kenniswerkplaatsen voor iedereen meer zichtbaar, ook voor studenten, docenten en onderwijscoördinatoren. Daarnaast zouden de al betrokken docenten hun collega's kunnen informeren. Ook is de behoefte aan een voorlichtingscampagne uitgesproken. Voor de werving van studenten moet vooral worden aangesloten bij de media waar zij gebruik van maken, zoals Facebook en Hyves.

Vinden van studenten (knelpunt 2 en 3)

Naast communicatieaspecten die al zijn genoemd, kan meer aandacht worden besteed aan de ontwikkeling en het gebruik van een digitaal wervings-/communicatiekanaal die de vraag naar en het aanbod van studenten in projecten samenbrengt. Het is hierbij wel van belang dat de match tussen vraag en aanbod goed gecoördineerd wordt. De werkplaatscoördinator vervult deze taak.

Leren van het proces (knelpunt 3)

Meer regelmaat in de communicatie rondom projecten geeft ook inzicht in het proces en daarmee de mogelijkheid om van het proces te leren en aanknopingspunten voor de onderwijsinspectie om te beoordelen wat er wordt geleerd. Naast regelmatige communicatie bieden het bijhouden van een logboek (bijvoorbeeld op een wiki of via een blog) en interne en externe evaluaties mogelijkheden om van het proces te leren.

Een stevigere plek voor de Kenniswerkplaats binnen het onderwijssysteem (knelpunt 4)

De omslag naar competentiegericht onderwijs vraagt veel tijd van de docenten. Deze tijd krijgen docenten niet vanzelfsprekend omdat de Kenniswerkplaats geen erkend stagebedrijf is. Docenten gaan momenteel praktisch met dit probleem om door stagebedrijven te betrekken in de

Kenniswerkplaatsprojecten en door meer projectwerk op school uit te voeren, in plaats van buiten de school in de praktijk. Echter, deze oplossing is wellicht niet altijd het meest optimaal. Een erkend stagebedrijf is niet altijd het meest passende bedrijf en projectwerk kan soms beter op de praktijklocatie worden uitgevoerd. Het werken aan accreditatie van de Kenniswerkplaatsmethode verdient hoge prioriteit binnen het onderwijs.

Ook zou er bekeken kunnen worden of het mogelijk is om de Kenniswerkplaatsen te erkennen als opleidingsvorm voor docenten. Dan kunnen zij uren krijgen voor hun betrokkenheid bij de werkplaatsen.

3. Beter kennis delen via Guus

3.1 Guus.net en kennis delen

Het doel van Guus.net is het delen van kennis over het platteland. Guus.net is een online informatiefilter met een geautomatiseerd overzicht van relevante informatie. Bij Guus.net krijgen mensen een overzicht van recente publicaties (artikelen, blogs, foto's, video's, documenten, enzovoort) over het thema plattelandsontwikkeling en van de mensen die zich met die kennisgebieden bezighouden. Guus.net ontsluit zo kennis die de gebruikers kan helpen bij het richting geven aan hun handelen.

Guus.net is ook een platform, een netwerk van mensen die zich met een vitaal platteland bezighouden zowel virtueel als in *real life* en gelinkt met andere virtuele ontmoetingsplekken zoals Twitter en Linked-In.

Men maakt op Guus.net een profiel aan en voegt daar de links naar eigen tools (zoals weblogs, een wiki, andere interessante RSS-feeds, links, delicious en dergelijke) eenmalig toe. Guus.net vult zichzelf automatisch door middel van de door gebruikers aangelegde links. Als iemand op zijn eigen blog een artikel schrijft over een bepaald onderwerp, dan staat deze link op Guus.net en worden de onderwerpen getagd. Hierbij wordt gebruik gemaakt van RSS. Ook kennisinstituten (onderzoek en onderwijs) en overheden kunnen kennis toevoegen.

De content blijft dus daar waar deze oorspronkelijk is gepubliceerd. Dit is belangrijk omdat degene die de kennis ontsluit op die manier verantwoordelijk en eigenaar blijft van deze kennis. Wanneer hij er iets aan verandert of toevoegt wordt dat zichtbaar op Guus.net maar de informatie hoeft niet nog eens op een andere plek up-to-date gemaakt te worden.

De netwerkcomponent van Guus.net is dat van alle inhoud die via het platform gedeeld wordt, ook zichtbaar is door wie deze gedeeld is. Zo zijn mensen gemakkelijk benaderbaar op bepaalde thema's. Daarnaast is er op Guus.net ruimte voor vragen en antwoorden.

3.2 Actuele situatie van Guus.net en ontwikkelingsmogelijkheden

Guus.net biedt technisch gezien veel mogelijkheden. Maar volgens de gebruikers en experts worden er te weinig verbindingen gelegd waardoor er ook te weinig content is op Guus.net om een belangrijke speler te zijn in het veld. Hierdoor is de gewenste rol van Guus.net als centrale verbinder/link (nog) te weinig gerealiseerd.

Daarnaast ontstaan er op internet steeds meer plekken, denk daarbij aan specifieke communities en sites zoals Linked-in-groepen, foodlog en sites als duurzaamboerblijven.nl enzovoort, waarop ook groene kennis wordt gedeeld. De toegevoegde waarde van al deze netwerken is dat er gerichte kennis wordt gedeeld op een specifiek onderwerp. Maar dat is ook gelijk de beperking. De kennis is nu verspreid op het internet en daardoor niet altijd goed zichtbaar en/of makkelijk te vinden. En niet iedere plek geeft alle informatie die iemand nodig heeft of biedt een combinatie van verschillende kennistypen. Ook kan er kennis over het hoofd worden gezien. De toegevoegde waarde van Guus.net is het verzamelen van al die kennis van alle verschillende bronnen.

Tot slot kan door middel van verbindingen met andere sites/platforms, zoals de Kenniswerkplaatsen en Groen Kennisnet (lees ook H4), Guus.net meer (wetenschappelijke) content krijgen waardoor de toegevoegde waarde wordt vergroot. Door deze verbindingen wordt niet alleen kennis, die nu op verschillende locaties staat verbonden, maar worden ook de kenniswerkers, regio's en andere betrokkenen (de 5 O's) met elkaar verbonden.

3.3 Verbinding met de Kenniswerkplaatsen

De Kenniswerkplaatsen zijn, evenals Guus.net, bedoeld om de 5 O-partijen samen te laten werken aan regionale vraagstukken. Guus.net zou digitale ondersteuning kunnen bieden om het samenwerken gemakkelijker te maken en/of te versterken.

Dit kan heel gemakkelijk door de medewerkers van de Kenniswerkplaatsen een profiel op Guus.net te laten aanmaken en alle kennis die op de Kenniswerkplaatswebsite wordt gedeeld zichtbaar te maken op Guus.net door het maken van links naar de eigen tools. Hier zijn geen technische aanpassingen voor nodig. De belangrijkste uitdaging is om de betrokkenen dit profiel aan te laten maken en te laten beginnen met het maken van links naar de eigen tools. In hoofdstuk 4 kwam aan de orde dat het om dat te kunnen bereiken belangrijk is dat de betrokkenen de meerwaarde van kennis delen en het gebruik van sociale media kunnen inzien en dat zij in staat zijn (worden gesteld) om het te gebruiken. Het stimuleren van het benutten van sociale media ligt is in de eerste plaats vooral een taak van de werkplaatsen zelf. De Kenniswerkplaatsmanager kan hierin een voortrekkersrol hebben.

Mocht het in een later stadium zo zijn dat er behoefte is om de kennis die gedeeld wordt vanuit een bepaalde regio verder te kanaliseren, bijvoorbeeld door middel van de tagcloud en/of de zoekfunctie, dan moet er gekeken worden of er regioportals gemaakt kunnen worden op Guus.net. Voor de implementatie hiervan is echter een kosten-baten afweging nodig. Het wordt interessant op het moment dat er veel content is.

Ook kan de mogelijkheid onderzocht worden om, naast individuele profielen, organisatieprofielen aan te maken. Mochten medewerkers hun baan verlaten dan blijft de content voor de organisatie (of netwerk, of Kenniswerkplaats) beschikbaar.

4. Verbinden van Groen Kennisnet en Guus

4.1 Groen Kennisnet en kennis delen

Sinds 2008 werkt het programma Ontsluiten Publieke Kennis van de GKC aan het beschikbaar stellen van groene kennis en de daarvoor benodigde informatie-infrastructuur via de Groene Content Catalogus op Groen Kennisnet. Via deze catalogus krijgen onderwijs, bedrijfsleven, onderzoek, beleidsmakers en burgers op snelle en eenvoudige wijze toegang tot alle digitaal beschikbare groene kennisbronnen, voornamelijk in het Nederlandse taalgebied.

4.2 Verbinding Groen Kennisnet en Guus.net

In deze studie is bekeken welke verbindingen er gelegd kunnen worden tussen Guus.net en Groen Kennisnet. Enerzijds is het doel om Guus.net te verrijken met wetenschappelijke content. Anderzijds is het vergroten van de kennisafzetmarkt een voordeel voor Groen Kennisnet.

De website van Groen Kennisnet (<http://www.groenkennisnet.nl>) is in het voorjaar van 2010 online gegaan. Op de website staat een overzichtelijke catalogus van diensten die door Groen Kennisnet geleverd kunnen worden en waarin een enorme schat aan kennis wordt ontsloten. Een aantal producten is zeker nuttig om te integreren in Guus.net om de kennisfunctie van Guus.net meer diepte te geven. Geheel in lijn met het gedachtegoed van Guus.net wordt de kennis dan niet overgeheveld naar Guus.net maar kan men op Guus.net zoeken in de database van GKN waarbij de content gewoon op de oorspronkelijke plaats blijft staan.

Hierna volgt een opsomming van de mogelijkheden om Groen Kennisnet en Guus.net te verbinden, inclusief een optie hoe deze te realiseren, de beoogde impact kan en een indicatie van de kosten. De mogelijkheden worden opgesomd in volgorde van: 'vrij simpel' naar 'meer complex'.

Zoeken in de Groene Content Catalogus van Groen Kennisnet

Dit kan op meerdere manieren, door:

1. Een zoekveldcatalogus te plaatsen op Guus.net;
2. RSS-feeds voor updates op zoekresultaat;
3. Het doorsturen van zoekresultaten via sociale media;
4. Embedden van zoekresultaten op Guus.net.

1. Een zoekveldcatalogus plaatsen op Guus.net

Dit is de meest simpele implementatie. Het houdt in dat er een zoekveld wordt toegevoegd op de hoofdpagina en subpagina's van Guus.net. Bezoekers kunnen een zoekterm invullen en de resultaten uit de catalogus worden op een zoekresultatenpagina getoond. Het moet dan duidelijk herkenbaar zijn dat er op het GKN gezocht wordt en niet op Guus.net zelf. Hiervoor moet een aanpassing worden gemaakt op Guus.net en een link worden gemaakt met de GKN-catalogus. (De kosten worden op circa € 2.000,- geschat).

2. RSS-feeds voor updates op zoekresultaat

Er kan een RSS-abonnement worden genomen op de zoekresultaten. Zodra er meer zoekresultaten komen die aan de zoekterm voldoen ziet de gebruiker dat in zijn RSS-feed. Dit kan nu nog niet, maar zou GKN ook graag willen ontwikkelen. Aangezien beide partijen hier voordeel van kunnen hebben, is het idee de kosten hiervoor te delen. Er moet goed uitgezocht worden hoe en wat de afhankelijkheid is van de precisie van de zoekvraag. Dat is nu in hoge mate van invloed op het resultaat.

Het installeren van een functie voor zoekresultaten op thema lijkt een kleine aanpassing te zijn op Guus.net en zorgt voor groter gebruikersgemak. De thematische indeling van Guus.net vindt nu alleen nog plaats door middel van de grootte in de tag cloud. Dit kan genoeg zijn, als de tag cloud helderder ingericht zou worden.

3. Zoekresultaat doorsturen via sociale media

Door middel van een knop voor 'blog dit', 'twitter dit' en 'bookmark dit' waarmee je een zoekresultaat kan toevoegen aan je weblog, kan twitteren of kan bookmarken in delicious en deze van commentaar kan voorzien, kan kennis eenvoudig worden gedeeld via sociale media. Het is ook de wens van GKN om deze functies te ontwikkelen. De meerwaarde is voor beide partijen, dus wellicht kan dit gezamenlijk worden bekostigd.

4. Embedden van het zoekresultaat op Guus.net

Gebruikers van Guus.net zouden waarden aan zoekresultaten kunnen toevoegen door bijvoorbeeld:

- aan te geven hoe vaak een zoekresultaat geblogd, getwitterd of gebookmarked is;
- mensen de zoekresultaten van tags te laten voorzien;
- mensen op de zoekresultaten te laten stemmen (bijvoorbeeld hoe relevant was dit resultaat? -1 / 0 / +1) of een waardering te laten geven.

Deze waarde kan weer teruggevoerd worden naar de GKC. Mogelijk kan de GKC hiermee de metadata aanvullen zodat de kennis wordt verrijkt. Binnen GKN is dit voorzien in de zogenaamde schakelbordfuncties die samen met Groen Kennisnet worden ontwikkeld. Dit moet dan op de Groene Content Catalogus (GCC) ontwikkeld worden, maar heeft ook sterke toegevoegde waarde voor Guus.net.

Oogsten uit de Groene Content Catalogus van Groen Kennisnet

Op basis van de content die op dit moment op Guus.net aanwezig is (bijvoorbeeld voor zorglandbouw of streekproducten) en de ontstane tag clouds, zijn vooraf te definiëren zoekopdrachten te formuleren Als je nu op de hoofdpagina op zo'n tag klikt krijg je een nieuwe pagina met een nieuwe tag cloud te zien. Het kan handig zijn om een aantal 'grote tags' in te delen als themaportaal Zo'n themaportaal kan dan de tags groeperen die nu rond dat thema zijn ontstaan. Op de portaalpagina moeten de meest actieve gebruikers

rond dat thema zichtbaar worden gemaakt. Aansluitend kan er per thema een 'maatwerk-zoekopdracht' worden gemaakt die eenmalig gekoppeld wordt aan de GKN-catalogus. Op de themaportaalpagina worden de resultaten van de zoekopdracht vervolgens getoond in een eigen kader (Kennis uit de Groene Kenniscatalogus over). Met de zoekresultaten wordt 'metadata' meegestuurd: informatie over de zoekresultaten zoals auteur, publicatiejaar, internet adres over de publicaties. De GKN-zoekfunctie kan onder de zoekfunctie van Guus.net worden geplaatst.

Kennisloket

Op Guus.net is nu een vraag- en antwoordpagina. GKN heeft een kennisloket. Het kennisloket is zo opgezet dat feitelijk alle vragen door experts beantwoord moeten worden. Vragen worden in categorieën geplaatst en een categorie heeft één of meerdere moderatoren die zorgen dat de vraag wordt beantwoord. Het kennisloket zorgt er ook voor dat moderatoren gewaarschuwd worden als er een vraag is. Het Kennisloket kan een manier zijn om experts zichtbaar te maken. Deze experts worden door het Kennisloket gevonden binnen het netwerk van Wageningen UR. Op Guus.net zijn ook interessante experts actief. Het zou interessant kunnen zijn als zij ook zichtbaar worden op het kennisloket en dit netwerk aanvullen. Guus.netexperts zouden rond bepaalde thema's gezocht kunnen worden om als moderator op te treden.

5. Conclusies, aanbevelingen en stappenplan om Guus.net verder te versterken

5.1 Welke behoefte is er aan het delen van kennis in en door de Kenniswerkplaatsen?

Kennis delen is één van de belangrijkste doelen en middelen van de lerende regio en vormt dan ook de basis voor de Kenniswerkplaatsen. Uit de gesprekken met de Kenniswerkplaatsmanagers blijkt echter dat het kennis delen niet altijd optimaal verloopt. Er wordt nog veel gebruik gemaakt van de 'traditionele' communicatiemiddelen zoals email, telefoon en face-to-face contact. Hoewel sociale media in opkomst zijn en de Kenniswerkplaatsen een uitstekende website hebben met alle wenselijke technologische applicaties, wordt er door alle O's (onderwijs, onderzoek, overheden, ondernemers en omgeving/burgers) nog weinig gebruik van gemaakt. Er valt dan ook nog veel te winnen ten aanzien van onder andere de efficiëntie, het bereik en de impact van het kennis delen.

Kennis delen moet niet worden afgedwongen. Er kan alleen, door de meest geschikte condities te stimuleren, een omgeving worden gecreëerd die het kennis delen faciliteert. Daar de technologische condities aanwezig zijn, gaat het bij de Kenniswerkplaatsen vooral om het ontwikkelen van de sociale en organisatorische condities. Het moet de betrokkenen duidelijk worden wat het voordeel is van kennis delen (voor henzelf maar ook voor anderen). Ze moeten weten hoe het moet en in eerste instantie hier de tijd voor nemen en krijgen.

5.2 Welke ICT-vormen en sociale netwerken worden hiervoor gebruikt en hoe gebeurt dit?

De betrokkenen bij de Kenniswerkplaatsen hebben over het algemeen nog weinig ervaring met het gebruik van sociale media en ook studenten blijken deze nog weinig voor professionele doeleinden, zoals communicatie over de Kenniswerkplaatsprojecten, in te zetten. Ondanks dat studenten wel sociale

media in de privésfeer gebruiken, zijn zij niet gewend om deze voor studiedoeleinden te gebruiken.

In algemene zin is er nog weinig ingezet op het vlak van trainen in het gebruik van de 2.0-tools (zie ook het eerste deel van de notitie). Veel mensen zijn nog weinig bekend met de inzet van web 2.0-tools voor het delen van kennis in de professionele sfeer. Een cursus web 2.0 kan de Kenniswerkplaatsbetrokkenen via een learning by doing methode wegwijs maken in het gebruik van sociale media.

Onderwijs is een goede ingang om studenten aan te zetten tot kennis delen. Dit kan door het gebruik van sociale media onderdeel te maken van de beoordeling. Studenten moeten dan via sociale media laten zien wat ze doen en wat ze leren, bijvoorbeeld door (foto)blogs te maken in plaats van het schrijven van een verslag. Dit heeft een dubbeldoel. Niet alleen de studenten maar ook de docenten leren zo sociale media beheersen en beoordelen op hun waarde. Docenten en ook studenten moeten dan wel begeleiding/opleiding krijgen in het gebruik van sociale media.

De Kenniswerkplaatmethodiek leunt sterk op de inzet van docenten, maar het kost hen veel tijd aan begeleiding. Hier krijgen docenten niet altijd onderwijsuren voor. Dit leidt mede tot een tekort aan begeleidende docenten. Onderwijsuren krijg je wel als er een erkend stagebedrijf bij het project wordt betrokken, als er meer vanuit de school aan het project wordt gewerkt in plaats van op locatie en als er duidelijk wordt vastgelegd en beoordeeld kan worden wat er geleerd moet worden. Bij dit laatste kan het gebruik van sociale media helpen doordat het een constante uitwisseling van kennis en leerervaringen mogelijk maakt (zie eerdere aanbeveling over bloggen).

5.3 Welke rol kunnen ICT en in het bijzonder Guus.net en Groen Kennisnet spelen bij kennis delen in de Kenniswerkplaatsen?

Koppeling Guus.net en de Kenniswerkplaatsen

De meeste betrokkenen van de Kenniswerkplaatsen maken (nog) geen gebruik van Guus.net. Kennis delen is, net als bij de Kenniswerkplaatsen, de basis van Guus.net. Daarom sluiten beide goed op elkaar aan en kunnen zij elkaar versterken door:

- Het maken van een verbinding tussen de Kenniswerkplaatsen en Guus.net. Dan is er sprake van een bredere verspreiding van kennis binnen, vanuit en over de Kenniswerkplaatsen. Dit kan worden bewerkstelligd door de medewerkers van de Kenniswerkplaatsen een profiel op Guus.net te laten aanmaken en links aan te leggen.
- Guus.net heeft momenteel te weinig *content* om een belangrijke speler te kunnen zijn in het veld. Een verbinding met de Kenniswerkplaatsen versterkt de positie van Guus.net doordat er meer leden bij komen die bij uitstek de doelgroep vormen. Als zij hun kennis delen via Guus.net, zal Guus.net zich verder vullen met relevante plattelandskennis.
- Juist in de werkplaats wordt met verschillende partijen en actoren samengewerkt aan regionale ontwikkeling. De kennis die ontstaat en wordt gedeeld in dit heterogene netwerk kan zeer waardevol zijn om met anderen (en werkplaatsen) te delen. Er worden al diverse face-to-face ontmoetingen georganiseerd (congressen, regioworkshops, symposia). Maar zeker omdat sommige regio's ver uiteen liggen kan Guus.net een goed platform bieden om kennis continue te delen.

(Zie voor rol Groen Kennisnet conclusie 5.4).

5.4 Welke mogelijke koppelingen zijn er te maken tussen Guus.net en Groen Kennisnet?

Een uitbreidingsmogelijkheid voor Guus.net betreft de verbinding met Groen Kennisnet (GKN). Guus.net is nu voornamelijk gericht op het delen van ervaringen en toegepaste kennis en informatie. Door een verbinding te maken met GKN wordt ook wetenschappelijke content ontsloten via Guus.net. Dit kan op meerdere manieren, onder andere als:

- via Guus.net in de Groene Content Catalogus van GKN gezocht zou kunnen worden, bijvoorbeeld door een zoekbox GKN onder Zoek op Guus.net te plaatsen;
- het kennisloket van GKN aan Guus.net gekoppeld wordt, bijvoorbeeld onder Vraag en antwoord. Hierbij moet goed worden nagedacht over de categorieën/thema's die er in het kennisloket worden opgenomen en wie de experts zijn die eraan worden gekoppeld;
- De informatie over regionale transitie een plek krijgt op Guus.net, bijvoorbeeld door een tabblad 'Regio aan Zet' te maken waardoor je via een klik op de pagina Kenniscentrum op Groen Kennisnet van het GKC-programma Regionale transitie komt;
- De blogberichten platteland van GKN een plek krijgen op de homepage van Guus.net en aansprekende figuren benaderen om deze tool actief te gaan gebruiken.

5.5 Welke stappen kunnen worden gezet om Guus.net te versterken?

De hiervoor genoemde verbindingen met de Kenniswerkplaatsen en Groen Kennisnet kunnen ook als onderdeel van het stappenplan worden beschouwd. De overige stappen worden hierna stuk voor stuk beschreven.

Toevoegen van een gebruiksaanwijzing

Guus.net lijkt zijn tijd vooruit. De intensieve gebruikers van sociale media kunnen er goed mee overweg, maar voor de beginners is het moeilijk. Bij een eerste bezoek aan Guus.net is de werking ervan niet direct duidelijk. Ten behoeve van het gebruik van Guus.net kan een korte introductie van Guus.net op de homepage worden toegevoegd met een doorklik naar een uitgebreide uitleg. Dat helpt mensen die nog niet veel van web 2.0 weten Guus.net te gebruiken. (Nu verschijnt er alleen in het begin een oranje blokje met uitleg dat na één keer klikken verdwijnt).

In algemene zin is er nog weinig ingezet op het vlak van trainen in het gebruik van de 2.0-tools (zie ook het eerste deel van de notitie). Mensen willen wel kennis delen maar weten niet hoe ze dat moeten doen en zijn weinig bekend met de web-2.0-tools. De leertrajecten Platteland 2.0 van Netwerk Platteland richten zich op dit probleem. In deze leergang leer je sociale media gebruiken, maar komt ook het gebruik van Guus.net aan de orde. Dergelijke trainingen helpen een breder gebruik van Guus.net te realiseren.

Veel mensen zijn ook nog voorzichtig met het gebruik van sociale media omdat zij door de openheid in communicatie sociale media niet goed beheersbaar achten. Daarom is het vooral in de onderzoekswereld nog niet ver doorgedrongen. Veel bedrijven leren nu met sociale media om te gaan, onder andere voor open discussies en hoe er omgegaan kan worden met de diversiteit aan reacties.

Ook voor het gebruik van Guus.net geldt dat je het delen van kennis niet kan afdwingen. Je kunt alleen, door de meest geschikte condities te stimuleren, een omgeving creëren die het kennis delen faciliteert. Aan de technologische condities ligt het niet, wel kan verder gesleuteld worden aan de tool om de gebruiksvriendelijkheid te verhogen.

Een heldere voorkant van Guus.net

De homepage van Guus.net kan overzichtelijker gemaakt worden. Dit kan onder andere door middel van de volgende aanpassingen.

- De gehele indeling van tabbladen aanpassen voor een overzichtelijker beeld. Bijvoorbeeld door het wisselen van plek van de tabs: home, vraag en antwoord, leden, regio's aan zet, hoe werkt Guus.net, over ons, help, enzovoort. 'Guus.net op Twitter' en 'Recent toegevoegd'. Nu staan de twitterberichten op de homepage bovenaan links. Als op die plek 'Recent toegevoegd van iedereen' wordt geplaatst en als kopje wordt vervangen door 'gedeelde blog- en nieuwsberichten', dan krijgt de website een aantrekkelijker beeld.
- Er kan een voorgeprogrammeerde afsplitsing naar thema's en/of regio's worden gemaakt. Nu lopen de onderwerpen door elkaar en moet alles worden doorlopen om van een thema alles te vinden. Momenteel moet je veel tijd steken in het doorlopen van berichten om de gewenste kennis te kunnen vinden. De labelcloud zou ook voor het aanbrengen van structuur kunnen worden gebruikt;
- Het zou helderder zijn als bij de link al duidelijk wordt om welke informatiebron het gaat: een blog, een onderzoek, een forum, enzovoort.
- De site ziet er niet dynamisch uit doordat er weinig beeldmateriaal op te vinden is. Het toevoegen van meer en afwisselend beeldmateriaal geeft de site een aantrekkelijker uiterlijk.

Toevoegen van plaatsbepaling

Door het toevoegen van een plaatsbepaling (een soort Google-map) kan de gebruiker een overzicht krijgen van de beschikbare kennis op dat bepaalde onderwerp en zien waar de kennis vandaan komt. Dit kan in de vorm van een kaart van Nederland waarop mensen en thema's zichtbaar worden gemaakt. Dit is zinvol zodra er voldoende content is. Hiervoor is *interaction design* en programmeerwerk nodig.

De waarde van informatie kunnen beoordelen

Guus.net kent niet één kenniseigenaar, centrale bron of redactie die de waarde van de gedeelde informatie beoordeelt. Dat moet de gebruiker zelf doen. Dit beoordelen is een vaardigheid, maar kan worden ondersteund door toevoeging van een waardering van de informatie die op Guus.net is te vinden. Dat kan op verschillende manieren:

- Automatisch: door te laten zien hoe vaak een link getagd is en hoe vaak erop geklikt wordt;
- Door het waarderen van informatie te 'crowdsourcen' aan de gebruikers. Dat kan bijvoorbeeld door een sterrensysteem, een duim omhoog of omlaag of door op een schaal aan te geven wat een gebruiker aan de informatie gehad heeft;
- Door een curator aan te stellen die de taken van community manager, redacteur en regisseur op zich neemt. Dit zou de hoogste ambitie kunnen zijn wat de output van Guus.net betreft.

Eén login

Binnen de Kenniswerkplaatsen ontwikkelt zich de behoefte naar het delen van documenten en online samenwerken. Een voorwaarde om dat te kunnen doen is dat gebruikers moeten inloggen en een profiel aanmaken. Er is een duidelijke trend gaande waarbij ontwikkelaars van Apps en websites een tool ontwikkelen waarmee gebruikers met slechts 1 login en wachtwoord artikelen, replays, tweets, comments enzovoort. kunnen plaatsen op Facebook, Hyves, LinkedIn enzovoort. Het zou mooi zijn als alle mensen uit de groene sector maar één keer een profiel zouden hoeven aanmaken en vervolgens op alle groene websites kunnen publiceren, reageren en kennis delen: op de Kenniswerkplaats, op Netwerk Platteland, op Guus.net, op GKC, binnen de scholen naar Blackboard, maar ook naar de belangrijkste genoemde sociale media. Hiervoor is nader onderzoek naar de technische mogelijkheden en de eisen aan een interface wenselijk.

Monitoring

Monitor het gebruik van Guus.net. Houd bijvoorbeeld bij hoeveel unieke bezoekers er iedere maand zijn, hoe groot het aantal leden is, hoeveel leden echt actief zijn, hoeveel tijd ze op de site doorbrengen, en hoeveel pagina's ze bekijken.

Onderhoud van Guus.net

Voor zijn voortbestaan heeft Guus.net een basisplek nodig voor hosting en onderhoud. In de laatste helft van 2010 is Guus.net voor onderhoud en hosting ondergebracht bij Netwerk Platteland. Het beheercontract loopt in 2011 nog enige tijd door. Netwerk Platteland lijkt een logische en wenselijke plek⁵. Het was de quick scan van Netwerk Platteland die de behoefte aan het delen van kennis aan het licht bracht, beide communities overlappen elkaar deels, beide richten zich op dezelfde onderwerpen en regio's en Netwerk Platteland organiseert de leertrajecten Platteland 2.0 waarbij Guus.net als kapstok wordt gezien en ingezet.

Het Netwerk Platteland gaat bekijken wat Guus.net voor hen kan betekenen op termijn. In de tussentijd kiest zij ervoor om nieuws via (gast)redacteurs te brengen en de eigen acties met Guus.net te verweven. De financiering voor langdurig beheer is nog onzeker.

Met Netwerk Platteland als basis kan ook uitgezocht worden of Guus.net voor Provinciale of EU-projecten een ondersteunend digitaal netwerk kan vormen wat kan zorgen voor stabielere financiering.

⁵ Er zijn natuurlijk ook andere mogelijkheden. Juist om het draagvlak van Guus.net zo groot mogelijk te maken en te behouden, is het wellicht interessanter Guus.net bij een partner onder te brengen die zich meer buiten het speelveld van de groene kennis bevindt, zoals een partij die te maken heeft met dataverwerking. En wellicht komen ook andere, onafhankelijke commerciële partners in aanmerking voor mogelijk beheer.

Literatuur en gegevensbronnen

Brink, P., van den (2003), Social Organizational and Technological Conditions that enable Knowledge Sharing, Technische Universiteit Delft.

Deursen, A.J.A.M., van (2010). Internet skills. Vital assets in an information society. Enschede, the Netherlands: University of Twente.

Groene Kennis Coöperatie en De Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (2006), 'Kennis voor kwaliteit van leven' Meerjarenafspraak Groene Kennisininstellingen, Den Haag, 2006.

Groene Kennis Coöperatie en Hogeschool Van Hall Larenstein (2007), Programma Regionale Transitie Samen Wijs; werkprogramma regionale transitie, ontwikkelen nieuw kennisdomein en infrastructuur; regionale transitie vanuit learning by doing.

Kapma, J. en D. Ruter, Platteland 2.0 (2011), Wat betekenen sociale media voor het platteland?, Netwerk Platteland, Leusden.

Kuijper, K.F. en T. vos (2010), De lerende regio, kennisarrangementen voor vitale regio's, Wageningen, LEI-Publicatie 10-047.

Lans, T.; Kupper, H.A.E.; Wals, A.E.J.; Beuze, M. de; Geerling-Eiff, F.A (2006) Alles is kennis? Wageningen universiteit, Wageningen.

Roep, D.; Horlings, I.; Wielinga, E. (2009), De werkvloer van een Kennisnetwerk Vitaal Platteland; Kennis maken met regionale kennisarrangementen, Den Haag, LEI Wageningen UR.

Weggeman M. (2000), Kennismanagement: de praktijk, Scriptum, Schiedam.

www.kenniswerkplaats.eu

www.regionaletransitie.nl

Bijlage 1

Vraagarticulatie, gesprekspartners en gespreksmomenten

Aanloop tot het project

Alvorens het onderzoek te starten is er een aantal malen overleg geweest met de opdrachtgevers binnen EL&I, vertegenwoordigers van de GKC en onderzoeksthema Kennis (BO-09) om de vraag en werkwijze aan te scherpen.

De aanvankelijke vraagstelling richtte zich alleen op Guus.net. Guus.net had een stevigere basis nodig, zowel inhoudelijk als financieel. Naar aanleiding van gesprekken met directie Kennis en Innovatie van EL&I werd besloten om naar een bredere omgeving dan Guus.net alleen te kijken en meer naar groene ICT in algemene zin: wat kan de bijdrage van ICT, waaronder Guus.net en Groen Kennisnet, zijn ten aanzien van kennis ontsluiten, kennis delen en verbindingen leggen? Hiervoor zou er met de betrokkenen uit de regio worden gesproken. Op basis van voorgesprekken met betrokkenen van Regio aan Zet, blijkt de focus op alleen ICT een stap te ver te zijn. Knelpunt ligt vooral bij het kennis delen als activiteit. Men vindt het lastig om dit tot een integraal onderdeel van het werken te maken. Daarom richt het onderzoek zich dan ook niet alleen op ICT, maar ook vooral op de cultuur van kennis delen. Hoe gebeurt dat nu, waar liggen knelpunten, waar liggen kansen? De Kenniswerkplaatsen zijn hiervoor als case gebruikt. Om een beeld te krijgen hoe het kennis delen verloopt binnen de werkplaatsen en waar verbeterkansen liggen, is met de managers van twee Kenniswerkplaatsen (Groene Kennispoort Twente en Zuid West Delta) gesproken. Er is hen onder andere gevraagd hoe kennis nu wordt gedeeld, welke knelpunten zij tegenkomen ten aanzien van kennis delen en communicatie, waar behoeften liggen, zowel op sociaal-cultureel gebied als op technisch gebied en welke rol zij voor Guus.net zien.

Gesprekspartners en gespreksmomenten

15 januari 2010 Gesprek met opdrachtgevers EL&I t.a.v. vraagarticulatie project.

Aanwezig: Jeroen Vis (EL&I), Rene van Schie (EL&I), Pauline Schipper (PaulinesProjecten) en Janneke Vader.

12 maart 2010 Gesprek over verbinden GKN en Guus.net.

Aanwezig: Jeroen Vis (EL&I), Hubert Krekels (GKN), Pauline Schipper (PaulinesProjecten), Sanne Roemen (OOMPH advies), Floor Geerling-Eiff (LEI) en Janneke Vader (LEI).

29 april 2010 Gesprek over verbinden GKN en Guus.net.

Aanwezig: Hubert Krekels, Barry Looman, Sanne Roemen en Pauline Schipper.

24 juni 2010 gesprek met opdrachtgevers EL&I over invulling project.

Aanwezig: René van Schie (EL&I), Jeroen Vis (EL&I), Marijke Dijkshoorn (LEI) en Janneke Vader (LEI).

13 oktober 2010 Gesprek met betrokkenen van Regio aan Zet t.b.v. verder invulling onderzoek.

Aanwezig: Hubert Krekels (WUR), Lineke Rippen (Programma RT), Alex Hollemans (Programma RT), Barry Looman (PPO), Floor Geerling-Eiff (LEI) en Janneke Vader (LEI).

16 november 2010 Gesprek met Kenniswerkplaats manager Zuid West Delta.

Aanwezig: Thomas Pillen (Zuid West Delta), Aanwezig: Dagmar Essing (Groene Kennispoort Twente), Alex Hollemans (Programma RT), Janneke Vader (LEI), Sanne Roemen (OOMPH advies), Pauline Schipper (PaulinesProjecten).

23 november 2010 Gesprek met Kenniswerkplaats manager Groene Kennispoort Twente.

Aanwezig: Dagmar Essing (Groene Kennispoort Twente), Alex Hollemans (Programma RT), Janneke Vader (LEI), Sanne Roemen (OOMPH advies), Pauline Schipper (PaulinesProjecten).

26 november 2010 Gesprek met Netwerk Platteland.

Aanwezig: Josien Kapma (Netwerk Platteland), Dorine Ruter (Netwerk Platteland), Alex Hollemans (Programma RT), Janneke Vader (LEI), Sanne Roemen (OOMPH advies), Pauline Schipper (PaulinesProjecten).

November 2010 Gesprek met EL&I over beheer Guus.net.

Aanwezig: Jeroen Vis (EL&I) en Pauline Schipper.

Dit beeldmerk symboliseert de spelers in het groene kennissysteem. Zij opereren zelfstandig maar circuleren, benutten en creëren samen kennis in de overlappende gedeelten.

Colofon

Het rapport 'Communicatie in de regio' is een publicatie van het Beleidsondersteunend onderzoeksprogramma BO-09: Kennisdoorstroming en -circulatie in groen onderzoek en onderwijs. BO-09 richt zich op het verbeteren van kennisprocessen tussen onderzoek en onderwijs op het terrein van voedsel en groen. Kennis wordt niet alleen vanuit het perspectief van 'doorstroming' beschouwd, maar ook vanuit de perspectieven van 'circulatie' en 'co-creatie'.

Auteurs

Janneke Vader
Floor Geerling-Eiff
Pauline Schipper
Sanne Roemen
Alex Hollemans
Barry Looman

LEI, onderdeel van Wageningen UR
LEI, onderdeel van Wageningen UR
PaulinesProjecten
OOMPH advies
Programma Regionale Transitie
PPO, onderdeel van Wageningen UR

Fotografie

Shutterstock

Coördinatie/Vormgeving

Wageningen UR, Communication Services

Drukwerk

OBT BV, Den Haag

Informatie

Janneke Vader, janneke.vader@wur.nl

Dit rapport is tevens te vinden op internet:
<http://www.kennisonline.wur.nl/BO/BO-09>

© Augustus 2011, Wageningen UR